

Konjunkturbildet

4/2002

Moderat oppgang internasjonalt

Tilgjengelig konjunkturinformasjon de siste ukene understøtter bildet av en moderat oppgang i **internasjonal økonomi** i år. OECDs ledende indikator for aktiviteten i OECD-området steg for femte måned på rad i mars, og er nå kommet opp på nesten samme nivå som før nedgangen startet mot slutten av 2000. I USA økte bruttonasjonalproduktet (BNP) sterkt i 1. kvartal i år, etter en sesongjustert vekst også i 4. kvartal. Det er imidlertid betydelig usikkerhet knyttet til hvor sterk den økonomiske oppgangen vil bli. I euroområdet er veksten fortsatt svak, men enkelte indikatorer kan tyde på økt aktivitet i tiden fremover. Også i Japan er det tegn til en viss stabilisering, etter en svak utvikling gjennom fjoråret.

Vekst i Fastlands-Norge

Ny statistikk tyder på oppgang også i **norsk økonomi**. Varekonsumet har dermed tatt seg markert opp det siste halvåret, og forventningsindikatoren viser at husholdningene er relativt optimistiske med hensyn på den videre økonomiske utviklingen. Sammen med en sterk inntektsvekst tilsier dette en fortsatt oppgang i husholdningenes etterspørsel framover. Igangsettingen av både boliger og driftsbygg tok seg også klart opp i 1. kvartal i år, etter en svak utvikling mot slutten av fjoråret. På den annen side fortsatte den svake utviklingen i industriproduksjonen i mars i år, og det ligger så langt an til en nedgang i industriproduksjonen for fjerde året på rad. Eksporten av tradisjonelle varer økte sesongjustert med kun 0,2 pst. i 1. kvartal, og tall fra handelsstatistikken tyder på fallende eksport i april.

Stabilt arbeidsmarked

De sesongjusterte tallene fra arbeidskraftundersøkelsen (AKU) viser om lag uendret **sysselsetting** fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år. Det siste året har sysselsettingen økt med 14 000 personer. Sysselsettingen fortsetter å øke sterkt innenfor helse- og sosialsektoren, mens det er en nedgang innenfor primærnæringene, varehandel og samferdsel. **Arbeidsledigheten** falt ifølge AKU fra 3,8 pst. i 4. kvartal til 3,7 pst. i 1. kvartal (sesongjustert). Den registrerte ledigheten ved arbeidskontorene har derimot økt noe sesongjustert de siste månedene, men tallene kan være påvirket av endrede registreringsrutiner. Antall ledige stillinger annonsert i media, som falt kraftig gjennom andre halvår i fjor, har tatt seg noe opp siden nyttår.

Lav konsumprisvekst

Tolvmånedersveksten i **konsumprisene** var 0,5 pst. i april, ned fra 1,0 pst. i mars. Prisveksten i april er den laveste siden 1963, og må ses i sammenheng med halveringen av merverdiavgiften på matvarer 1. juli i fjor, bortfallet av flypassasjeravgiften fra 1. april i år og lavere priser på elektrisitet og bensin. Justert for avgiftsendringer og utenom energivarer var prisveksten 2,4 pst. i april, mot 2,6 pst. i mars.

I privat sektor er de fleste sentrale **lønnsoppgjørene** nå ferdige. I skjermede næringer ser lønnsveksten ut til å bli høyere enn i det tradisjonelle frontfaget.

Norges Bank holdt styringsrenten uendret på 6,5 pst. på hovedstyremøtet 22. mai, men banken endret sin vurdering av risikobildet fremover. Ifølge Norges Bank vil det med uendret rente framover er mer sannsynlig at inflasjonen på to års sikt blir høyere enn 2½ pst. enn at den blir lavere.

Industriens effektive kronekurs har siden nyttår styrket seg med 5,8 pst.

Redaksjonen for denne utgaven av Konjunkturbildet ble avsluttet den 22. mai 2002.

E-post til redaksjonen:
konjunkturbildet@finans.dep.no

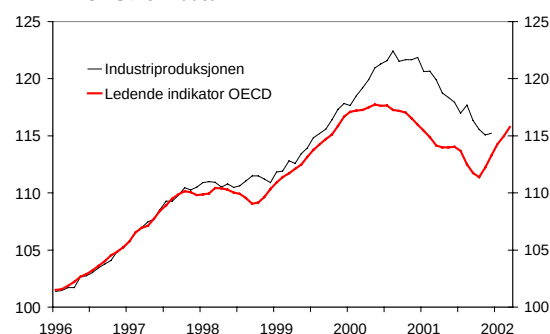
Tabell 1 Nøkkeltall for norsk økonomi. Prosentvis volumendring fra året før (om ikke annet er angitt). Anslag

	2001	Finansdep. 2002	Norges Bank 2002	SSB 2002	OECD 2002
Privat konsum	2,2	3,5	3½	3,0	3,1
Offentlig konsum	1,5	1,5	2	1,7	2,2
Bruttoinvesteringer i fast kapital, Fastlands-Norge	-2,7	0,5	-¼	0,8	-0,6
Oljeinvesteringer	-3,1	1,0	2½	-3,8	..
Fastlands-Norges etterspørsel	1,1	2,4	2¼	2,1	..
Eksport	5,3	2,0	¼	3,7	3,2
- Herav: Råolje og naturgass	7,3	2,9	0	5,4	..
Tradisjonelle varer	3,0	1,6	-½	2,1	..
Import	0,3	2,7	2¼	3,7	2,9
- Herav: Tradisjonelle varer	3,1	3,2	2¼	3,5	..
Bruttonasjonalprodukt	1,4	2,0	1¼	2,3	2,1
- Herav: Fastlands-Norge	1,0	1,8	1¾	1,6	1,7
Konsumprisindeksen	3,0	1,4	1¼	1,1	1,2 ¹⁾
Årslønn	4,9	..	5	4,3	..
Sysselsatte personer	0,4	0,6	½	0,4	..
AKU-ledighet, pst. av arbeidsstyrken	3,6	3,6	3¾	3,8	3,6
Driftsbalanse, mrd. kroner	217,7	188,6	130	170,9	..

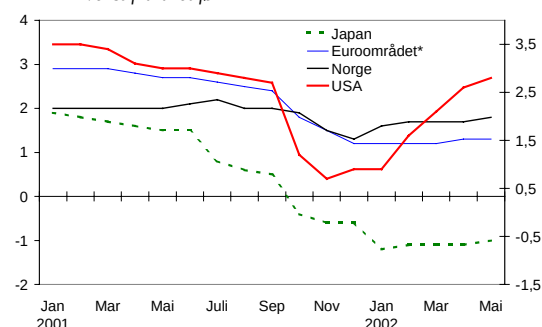
1) Deflator for privat konsum.

Kilder: Norges Bank (Inflasjonsrapport 1/2002), OECD (Foreløpig versjon Economic Outlook 71, april 2002), Statistisk sentralbyrå (Økonomiske analyser 2/02) og Finansdepartementet (St.meld. nr. 2 (2001-2002) Revidert nasjonalbudsjett 2002).

2. Internasjonal økonomi

Figur 1 OECDs Ledende indikator og industriproduksjonen i OECD-området

Kilde: EcoWin.

Figur 2 BNP-anslag for 2002 gitt på ulike tidspunkt. Prosentvis vekst fra året før

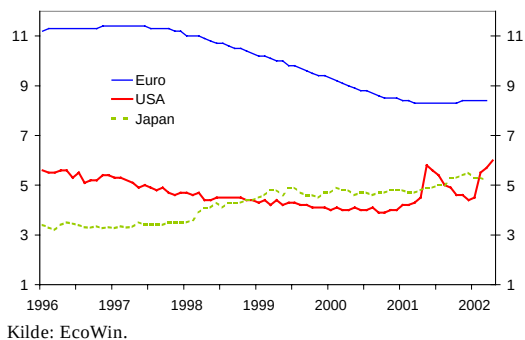
Kilde: Consensus Forecast.

OECDs ledende indikator for den økonomiske aktiviteten i hele OECD-området steg for femte måned på rad i mars, jf. figur 1. Indikatoren viste oppgang for alle G7-landene. Anslag samlet inn av **Consensus Economics** viser en ytterligere oppjustering av vekstanslagene for amerikansk økonomi, i første rekke som en følge av den sterke BNP-veksten i 1. kvartal. Det gjennomsnittlige BNP-anslaget for 2002 for USA ble i april oppjustert med 0,2 prosentpoeng til 2,8 pst. For euroområdet og Japan er anslagene tilnærmet uendret på henholdsvis 1,3 og -1,0 pst.

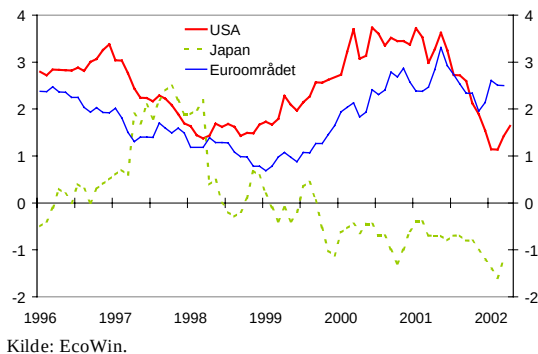
Den økonomiske aktiviteten i **USA** har tatt seg opp raskere enn ventet. Ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall økte BNP sesongjustert med hele 5,8 pst. i 1. kvartal i år, omregnet til årlig rate, mot en vekst på 1,7 pst. i 4. kvartal. Den sterkere veksten skyldes i første rekke at fallet i lagerinvesteringene er redusert, men også solid vekst i offentlig og privat konsum bidro til å trekke opp vekstraten. Den svake utviklingen i realinvesteringene fortsatte imidlertid i 1. kvartal. Detaljhandelen steg sesongjustert med 1,3 pst. fra mars til april, som er den sterkeste veksten siden oktober i fjor, da bilsalget økte sterkt som en følge av gunstige finansieringstilbud. Det er imidlertid betydelig usikkerhet om den videre økonomiske utviklingen i USA, noe som bl.a. kommer til syne gjennom store svingninger i ulike forventningsindikatorer. Arbeidsledigheten økte sesongjustert fra 5,7 i mars til 6,0 pst. i april, mens sysselsettingen var tilnærmet uendret. Tolvmånedersveksten i konsumprisene var 1,6 pst. i april. Målt utenom mat og energi har tolvånedersveksten så langt i år vært relativt stabil på om lag 2,5 pst.

I sin vårrapport anslår EU-kommisjonen en BNP-vekst for **euroområdet** på 1,4 pst. i år og 2,9 pst. neste år. Til sammenlikning var BNP-veksten 1,6 pst. i 2001. Som i fjor er veksten ventet å bli svakest i Tyskland, med 0,8 pst., og sterkest i Irland, med 3,5 pst. Ny statistikk tyder på at veksten fortsatt er relativt svak i euroområdet, men enkelte indikatorer trekker i retning av økt aktivitet framover. Detaljhandelen tok seg opp i februar, etter tilnærmet nullvekst i januar. Husholdningenes forventninger til den framtidige utviklingen var uendret i april, etter å ha steget de siste to månedene, men nivået er fortsatt relativt lavt. Industriproduksjonen i euroområdet steg sesongjustert med 0,5 pst. i mars, som er den tredje måneden på rad med økning. Produksjonen avtok imidlertid både i Italia og Tyskland. I Tyskland var det dagstreiker i industrien i april og deler av mai, men arbeidskonflikten ventes nå å være over etter at en avtale nylig

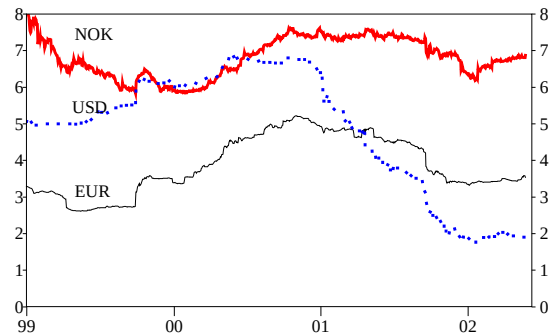
Figur 3 Arbeidsledighet som prosent av arbeidsstyrken.
Sesongjusterte tall

Figur 4 Konsumpriser. Tolv månedersvekst i prosent

Figur 5 Tremåneders pengemarkedsrenter. Prosent

ble inngått mellom den største fagforeningen og arbeidsgiver. Arbeidsledigheten i euroområdet var i mars uendret på 8,4 pst. for fjerde måned på rad. Tolv månedersveksten i konsumprisene avtok fra 2,5 i mars til 2,4 pst. i april. Målt utenom mat og energi avtok tolv månedersveksten fra 2,6 til 2,4 pst.

Det er tegn til en viss stabilisering av den økonomiske utviklingen i **Japan**. Produksjonen i industrien steg i mars for andre måned på rad, først og fremst som følge av økt produksjon av elektrisk utstyr og transportutstyr. Samtidig falt lagerbeholdningene for syvende måned på rad. Industriproduksjonen er imidlertid fortsatt 10 pst. lavere enn i samme måned i fjor. Bedriftene er relativt optimistiske ifølge Økonomi-, handel- og industridepartementets produksjonsindeks, og venter en fortsatt produksjonsøkning de neste to månedene. Det private konsumet har imidlertid ikke tatt seg opp, og detaljhandelen viser fortsatt en klart negativ tendens. Den sesongjusterte arbeidsledigheten var i mars 5,2 pst., en nedgang på 0,3 prosentpoeng siden desember 2001. Målt fra samme måned året før falt konsumprisene med 1,2 pst. i april, mot et fall på 1,6 pst. i mars.

Ny statistikk underbygger bildet av en sterkere økonomisk utvikling i **Sverige**. Industriproduksjonen har bedret seg ytterligere i første kvartal i år, og særlig bedriftenes forventninger har steget siden bunnen i 3. kvartal 2001. Ordreinngangen er imidlertid fortsatt svak. Tolv månedersveksten i detaljhandelen var i mars på det høyeste nivået siden september 2001. Forventningsindikatoren for husholdningene viste et fall i april, etter 5 måneder med oppgang, og indeksen er fortsatt på et relativt høyt nivå. Den sesongjusterte sysselsettingen steg noe i mars, etter flere måneder med fall, mens antallet arbeidsledige avtok. Arbeidsledigheten var i mars 3,8 pst., mot 3,9 pst. et år tidligere. Tolv månedersveksten i konsumprisene avtok fra 2,9 i mars til 2,5 pst. i april, i første rekke som en følge av utviklingen i energiprisene. Utenom husholdningenes renteutgifter til egen bolig og den direkte virkningen av endringer i avgifter avtok tolv månedersveksten fra 3,4 pst. i mars til 2,8 pst. i april. Prisveksten er imidlertid fortsatt klart høyere enn sentralbankens inflasjonsmål på 2 pst.

Ifølge foreløpige nasjonalregnskapstall for **Storbritannia** økte BNP sesongjustert med 0,1 pst. i 1. kvartal, etter nullvekst i 4. kvartal. Etter en viss avmatning rundt årsskiftet har privat konsum tatt seg opp igjen. I april steg detaljhandelen sesongjustert med 1,7 pst., den sterkeste månedsveksten på over 4 år. Optimismen har økt klart i industrisektoren, men det har foreløpig ikke vært tegn til et nytt oppsving i produksjonen.

Tabell 2 Internasjonale hovedtall. Prosentvis endring fra året før (om ikke annet er angitt)

	Bruttonasjonalprodukt				Konsumpriser				Arbeidsledighet (nivå) ¹⁾			
	2001 OECD	2001 FIN ²⁾	2002 OECD ³⁾	2002 Consen ⁴⁾	2001 OECD	2001 FIN ²⁾	2002 OECD ⁵⁾	2002 Consen ⁴⁾	2001 OECD	2001 FIN ²⁾	2002 OECD ³⁾	2002 Consen ⁴⁾
USA	1,2	2,4	2,5	2,8	2,8	1,5	1,8	1,6	4,8	5,6	5,6	5,7
Japan	-0,5	-1,0	-1,0	-1,0	-0,7	-1,0	-1,2	-1,0	5,0	5,8	5,8	5,7
Storbritannia	2,2	1,9	1,9	1,8	2,1	2,2	2,3	2,2	5,1	5,3	5,3	3,3 ⁶⁾
Frankrike	2,0	1,4	1,4	1,4	1,8	1,6	1,6	1,7	8,7	9,2	9,2	9,1
Tyskland	0,6	0,8	0,7	1,0	2,4	1,7	1,5	1,7	7,4	7,8	7,8	-
Sverige	1,2	1,5	2,1	1,8	2,6	2,2	2,6	2,4	4,0	4,2	4,2	-
Euroområdet	1,6	1,4	1,3	1,3	2,6	2,0	2,0	2,0	8,0	8,4	8,2	-
Norges handelspartnere	1,4	1,5	1,6	1,6	2,6	2,0	2,1	2,1	5,8	6,1	6,1	-
Norge	1,4	2,0 ⁶⁾	2,1 ⁶⁾	1,8 ⁶⁾	3,0	1,4	1,2	1,4	3,6	3,6	3,6	-

1) I prosent av arbeidsstyrken. 2) Finansdepartementet (St.meld. nr. 2 (2001-2002) Revidert nasjonalbudsjett 2002). 3) Foreløpig versjon Economic Outlook 71. 4) Consensus Forecast, mai 2002. 5) Definisjonen på arbeidsledigheten avviker. 6) Fastlands-Norge.

Etter å ha steget svakt i februar falt industriproduksjonen igjen i mars. Sysselsettingen har økt noe fra 1. kvartal i fjor til 1. kvartal i år, mens arbeidsledigheten har vært om lag uendret på i overkant av 5 pst. det siste halvåret. Tolvmånedersveksten i konsumprisene var 1,5 pst. i april, mot 1,3 pst. i mars, mens prisveksten målt utenom renteutgifter var uendret på 2,3 pst.

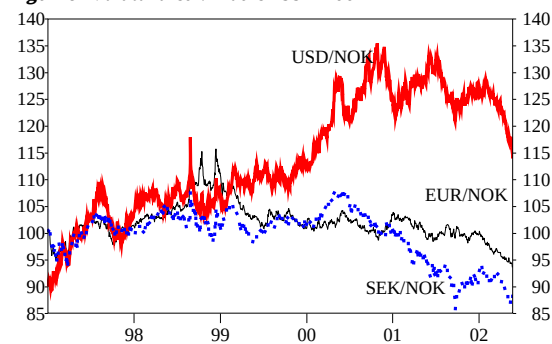
3. Finansmarkedene

Tabell 3 Renteanslag for 3-måneders renter. Prosent

	August 2002			Mai 2003		
	Norge	Euro	USA	Norge	Euro	USA
Terminkurve ¹⁾	7,0	3,9	2,3	7,0	4,7	3,8
Consensus ²⁾	7,0	3,5	2,1	7,1	4,1	3,3

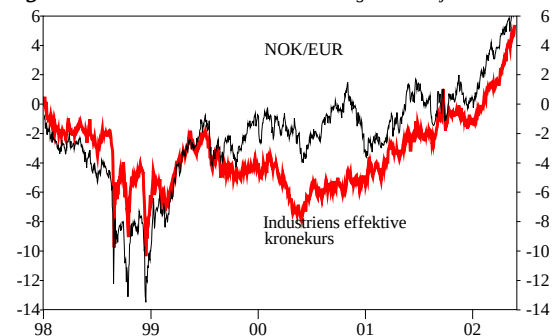
- 1) Implisitte renteforventninger pr. 22. mai basert på terminkurven for swaprenter ved utgangen av august 2002 og mai 2003.
2) Consensus-anslaget for august 2002 og mai 2003 er punktanslag ved utgangen av måneden. For USA anslås statscertifikatrenter.
- Kilde: Bloomberg og Consensus Economics.

Figur 6 Valutakurser. Indeks 1997=100

Kilde: EcoWin.

Figur 7 Valutakurser. Prosentvis endring siden 2. januar 1998

Kilde: EcoWin.

Norges Bank holdt styringsrenten uendret på 6,5 pst. på hovedstyremøtet 22. mai. Banken endret samtidig sin vurdering av risikobildet fremover, og uttrykte at det med uendret rente framover er mer sannsynlig at inflasjonen på to års sikt blir høyere enn 2½ pst. enn at den blir lavere.

Tremåneders pengemarkedsrente har ligget stabilt rundt 6,8 pst. siden forrige Konjunkturbilde 12. april. Fremleggelsen av Revidert nasjonalbudsjett 2002 ga ingen vesentlige markedsreaksjoner. Prisingen i pengemarkedet tyder på forventninger om at styringsrenten blir satt opp gjennom andre halvår. Tremåneders pengemarkedsrente i Norge er nå 3,3 prosentpoeng høyere enn i euroområdet og 4,9 prosentpoeng høyere enn i USA.

Tremåneders pengemarkedsrente i **euroområdet** har ligget stabilt på rundt 3,4 pst. siden november i fjor, men prisingen i pengemarkedet tyder på forventninger om at styringsrenten vil bli satt opp i løpet av året. I **USA** har pengemarkedsrenten steget noe siden midten av januar til 1,9 pst. Markedet forventer at rentene blir satt opp gjennom andre halvår i år.

Renten på norske **tiårs statsobligasjoner** har steget noe siden forrige konjunkturbilde, til 6,8 pst. Renten på tilsvarende tyske papirer har trukket om lag tilsvarende opp. Rentedifferansen mellom norske og tyske tiårs statsobligasjoner er dermed om lag uendret på rundt 1,5 prosentpoeng. Renten på amerikanske tiårs statsobligasjoner har trukket noe ned den siste tiden og er nå i underkant av 5,2 pst.

Industriens effektive kronekurs har styrket seg med om lag 5,8 pst. siden årsskiftet. Mot euro har kronekursen i denne perioden styrket seg med om lag 5,5 pst., til sitt sterkeste nivå siden euroens introduksjon i januar 1999. Styrkingen av kronekursen må ses i sammenheng med den høye rentedifferansen mot utlandet. Kronekursen har styrket seg betydelig mot amerikanske dollar siden begynnelsen av februar i år, og er nå om lag 8,5 pst. sterkere enn ved årsskiftet. Eurokursen er nå 0,92 målt mot amerikanske dollar, mot 0,88 ved forrige Konjunkturbilde.

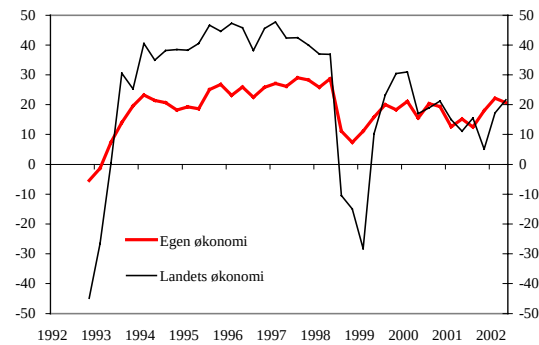
Aksjemarkedet i Norge har tatt seg noe opp de siste ukene. Hovedindeksen ved Oslo Børs har steget med rundt 6 pst. hittil i år. I USA har den teknologitunge Nasdaq-indeksen og den bredere S&P 500-indeksen falt med henholdsvis om lag 15 og 5 pst. i samme periode.

4. Norsk økonomi

Husholdningene

Veksten i husholdningenes **varekonsum** fortsatte i mars, og trenden er nå klart positiv. Det var først og fremst detaljomsetning utenom biler og bensin som bidro til oppgangen i varekonsumet. Oppgangen i detaljomsetningen var bredt basert, men som for de siste månedene kom den sterkeste veksten innenfor detaljomsetning utenom dagligvarehandelen. Førstegangsregistreringen av personbiler var sesongjustert om lag uendret både i mars og april etter en viss oppgang i februar. Den sesongjusterte førstegangsregistreringen de siste månedene tilsvarer et årsnivå på om lag 126 000 personbiler. Ser en første kvartal under ett, tyder den løpende statistikken på en sesongjustert oppgang i varekonsumet på 1¼ pst. fra 4. kvartal i fjor.

Figur 8 Forventningsindikatoren for husholdningene.
Sesongjusterte tall

Kilde: Norsk Gallup Institutt.

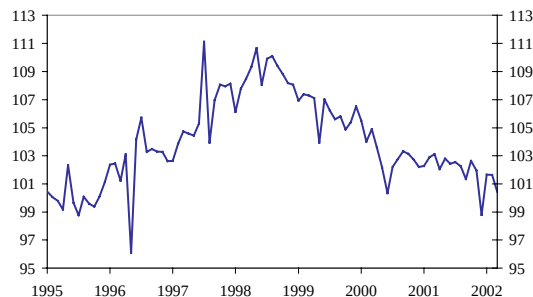
Forventningsindikatoren for husholdningene tyder på at husholdningene fortsatt er relativt optimistiske til den videre økonomiske utviklingen. Sesongjustert var indikatoren om lag uendret fra 1. til 2. kvartal i år etter en markert oppgang i 1. kvartal. Sammenliknet med samme periode i fjor var husholdningene mer positive både til egen og landets økonomi. Husholdningenes forventninger, og en sterk reallønnsvekst, tilsier en fortsatt markert vekst i husholdningenes etterspørsel framover.

Igangsettingen av boliger økte sesongjustert fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år. Den sesongjusterte igangsettingen i 1. kvartal i år tilsvarer en årlig igangsetting på om lag 24 500 boliger. Sammenliknet med det svært høye nivået i 1. kvartal i fjor har imidlertid igangsettingen falt i alle deler av landet. Den gode ordresituasjonen for boligbyggerne og utviklingen i boligprisene tilsier at igangsettingen vil holde seg på et høyt nivå også i månedene som kommer.

Prisene på brukte boliger har sesongjustert vært relativt stabile de siste tre månedene fram til april, ifølge Eiendomsmeglerbransjens boligprisindeks. Sammenliknet med samme måned i fjor har boligprisene økt med 8 pst. Prisveksten på leiligheter har vært klart sterkere enn prisveksten på eneboliger og delte boliger i denne perioden. Tall fra OBOS tyder på en viss sesongjustert nedgang i prisene på OBOS-leiligheter de siste månedene fram til april, men prisene er fortsatt 8 pst. høyere enn på samme tid i fjor.

Kredittveksten (K2) til husholdningene avtok svakt fra februar til mars i år, men tolv månedersveksten er fortsatt på 11,1 pst. Den høye kredittveksten må ses i sammenheng med høy aktivitet i boligmarkedet.

Figur 9 Produksjonsindeks industri og tradisjonelt bergverk.
Sesongjustert. Indeks 1995=100

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Bedriftene i Fastlands-Norge

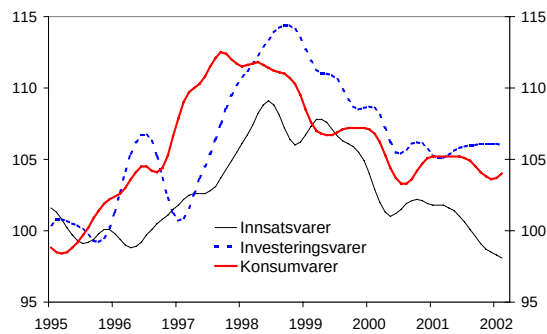
Ifølge produksjonsindeksen falt **industriproduksjonen** sesongjustert med 1,2 pst. fra februar til mars. Nedgangen var bredt basert, og produksjonen falt sesongjustert innenfor samtlige næringsgrupper. Produksjonen falt mest innenfor næringene kjemiske råvarer, trelast- og trevareindustri og forlag og grafisk industri, mens produksjonen økte markert innen treforedling og metaller.

Produksjonen i de **tradisjonelt utekonkurrerende næringene** har utviklet seg svakt over lengre tid, bl.a. som følge av tilbakegang innenfor metaller og treforedling. Alt i alt er produksjonen innenfor de tradisjonelt utekonkurrerende næringene redusert med 2,1 pst. sammenliknet med tilsvarende periode i fjor, mens den samlede industriproduksjonen er 1,5 pst. lavere enn i fjor.

Ifølge konjunkturbarometeret bedret utsiktene for norsk industri seg fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år. Den sesongjusterte **forventningsindikatoren for industrien** steg betydelig i 1. kvartal etter å ha falt 5 kvartaler på rad, og er igjen positiv. Næringer som produserer konsumvarer (bl.a. nærings- og nytelsesmiddelindustri, forlagsvirksomhet og farmasøytisk industri) bidrar mest til oppgangen. For de tradisjonelt utekonkurrerende næringene antyder forventningsindikatoren at den negative utviklingen er i ferd med å stoppe opp, men denne delen av industrien sliter fortsatt med økt konkurranse og lave priser. Verkstedindustrien melder samlet sett om økt produksjon, kapasitetsutnyttning og sysselsetting i 1. kvartal, men sliter med svak prisutvikling både hjemme og ute. Kapasitetsutnyttelsen tok seg noe opp i 1. kvartal, men er for industrien samlet sett fortsatt på et relativt lavt nivå.

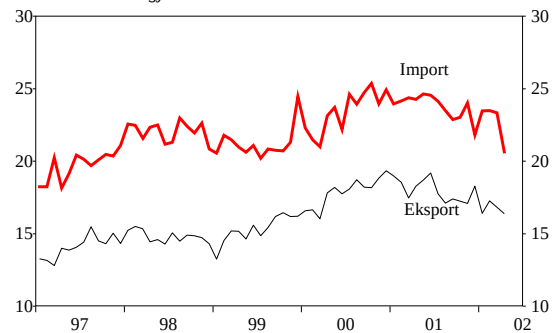
Den samlede **tilgangen av nye ordre i industrien** økte svakt fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år (glattet). Ordretilgangen fra hjemme-

Figur 10 Produksjonsindeks etter varetype. Trend. Indeks 1995=100

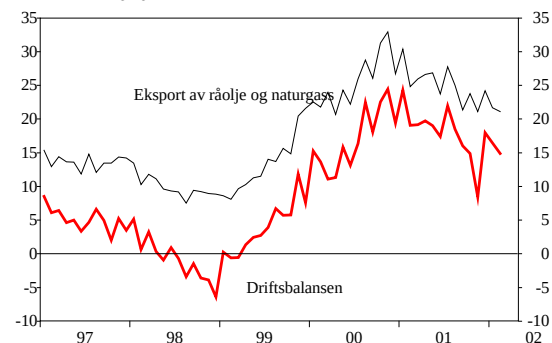
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Figur 11 Eksport og import av tradisjonelle varer. Sesongjusterte månedstall i mrd. kroner

Kilde: EcoWin.

Figur 12 Driftsbalansen overfor utlandet. Månedstall i mrd. kroner

Kilde: EcoWin.

markedet økte, først og fremst som følge av oppgang innenfor oljerigger og transportmidler, mens ordretilgangen fra eksportmarkedet falt. De samlede **ordreservene** falt med 1,0 pst. fra 4. til 1. kvartal (glattet), men reservene ved utgangen av 1. kvartal var noe høyere enn på samme tid i fjor.

Den samlede **igangsettingen av boliger og driftsbygg** falt sesongjustert med om lag 10 pst. fra februar til mars. Igangsatt areal av boliger falt sesongjustert med over 20 pst. i mars, mens igangsettingen av driftsbygg var om lag uendret. Alt i alt var igangsettingen i 1. kvartal klart høyere enn i 4. kvartal, men noe lavere enn i 1. kvartal i fjor.

De første 18 ukene i år var **elektrisitetsproduksjonen** 2,2 pst. lavere enn i samme periode i fjor, mens forbruket var redusert med 8,3 pst. Forbruket innenfor kraftintensiv industri og elektrokjeler har falt med henholdsvis 7,5 og 11,9 pst. sammenliknet med i fjor. Det alminnelige forbruket er hittil i år redusert med 8,9 pst. sammenliknet med samme periode i fjor, bl.a. som følge av en mild vinter. Temperaturkorrigert er nedgangen i det alminnelige forbruket på 1,7 pst.

Utenriksøkonomien

Den sesongjusterte **eksportverdien** av tradisjonelle varer falt med 2,5 pst. fra mars til april, etter tilsvarende fall også måneden før. Samtidig ble eksportverdien i bl.a. desember og februar betydelig oppjustert i forhold til tidligere rapporteringer. Fra 4. til 1. kvartal steg eksportvolumet av tradisjonelle varer med 0,2 pst., mens veksten i 4. kvartal ble oppjustert til 4,2 pst. Oppjusteringen kan i hovedsak knyttes til eksport av brukte fly. En videreføring av eksportvolumet i 1. kvartal ut året gir en vekst i eksporten av tradisjonelle varer på 1,4 pst. fra 2001 til 2002.

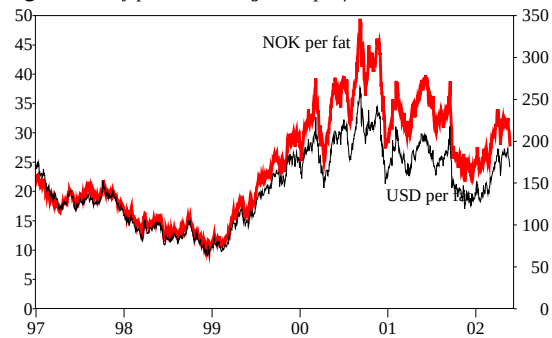
Eksporten av **kjemiske råvarer** har trukket noe opp den siste tiden. Ifølge SSBs konjunkturbarometer produserte kjemisk industri mer enn ventet i 1. kvartal, og bedriftene venter en ytterligere bedring i 2. kvartal. **Maskineksporten** steg kraftig i fjor, men har så langt i år vist en noe svakere tendens. Hittil i år er eksportverdien av maskiner utenom skip 2,3 pst. lavere enn i de fire første månedene i fjor. Inklusive skip er imidlertid eksportverdien hittil i år 3,4 pst. høyere enn på samme tid i fjor, noe som kan henføres til eksporten av et stort cruiseskip fra Trøndelag i mars, til en verdi av 2,3 mrd. kroner. Eksportprisene på tradisjonelle varer falt med 4 pst. fra 4. til 1. kvartal, etter prisnedgang bl.a. for aluminium, maskiner og fiskeprodukter.

Den sesongjusterte **importverdien** av tradisjonelle varer falt med 11,6 pst. fra mars til april, etter et svakt fall i mars. Gjennomsnittlig sesongjustert importverdi i mars og april var 6,4 pst. lavere enn i februar, og trenden er klart negativ. Nedgangen i importverdien har sammenheng med at den norske kronen har styrket seg i forhold til andre valutaer. Dette gjør importvarer billigere.

Importvolumet steg med 2,7 pst. fra 4. til 1. kvartal, etter en vekst på 0,7 pst. kvartalet før. Importen av matvarer bidro i vesentlig grad til oppgangen i 1. kvartal, mens importen av maskiner, herunder biler, kun økte moderat. Importprisene falt med 0,6 pst. fra 4. til 1. kvartal.

Driftsbalansen overfor utlandet viste et overskudd på 14,9 mrd. kroner i februar, etter et overskudd på 16,5 mrd. kroner i januar. Overskuddet er etter to måneder om lag 12 mrd. kroner lavere enn på samme tid i fjor. Foreløpige tall for rente- og stønadsbalansen viser et betydelig lavere underskudd enn de siste årene, først og fremst som følge av en kraftig økning i netto renteinntekter fra utlandet.

Figur 13 Oljepriser. USD og NOK pr. fat

Kilde: EcoWin.

Oljemarkedet

Gjennomsnittlig **oljepris** hittil i år har vært 22,9 USD pr. fat eller 200 norske kroner. Den 20. mai var prisen 25,3 USD pr. fat eller 207 kroner. Futuresprisene fra International Petroleum Exchange i London viser en pris på 26,4 USD pr. fat i juli, fallende til 25,2 i desember. I revidert nasjonalbudsjett er det lagt til grunn en oljepris på 200 kroner pr. fat i 2002, noe som tilsvarer om lag 24,2 USD med dagens kurs. På kort sikt vil oljeprisen påvirkes av at Irak - etter 30 dagers selvpålagt eksportkutt - åpner opp for eksport igjen. Som følge av lang transporttid på olje kan virkningen av eksportkutt bestå midlertidig etter at eksporten er gjenopptatt.

Den 8. april besluttet Irak å stoppe råoljeeksporten i 30 dager, noe som i følge IEA førte til at den globale **produksjonen av råolje** falt med 1,8 pst. i april. Produksjonen til de øvrige OPEC-landene var uendret i april, og deres produksjon er 1,3 mill. fat pr. dag over kvotemålet som ble satt høsten 2001. Fra 1. kvartal 2001 til 1. kvartal i år falt den globale produksjonen av råolje med 1,6 mill. fat pr. dag. Fallet skyldes at redusert produksjon fra OPEC i perioden bare delvis har blitt oppveid av økt produksjon fra ikke-OPEC land. EIA forventer at produksjonen tar seg opp mot slutten av året, men at den globale produksjonen i år likevel blir om lag 1 pst. lavere enn i fjor.

Råoljelagrene i USA ble redusert med 1,3 pst. sist uke, og utgjorde 315,8 mill. fat ved utgangen av uke 19. Lagerbeholdningen er for første gang i år lavere enn på samme tid i fjor. Lagrene av bensin og fyringsolje økte derimot siste uke, og ligger henholdsvis 6 og 19 pst. over fjorårets nivå.

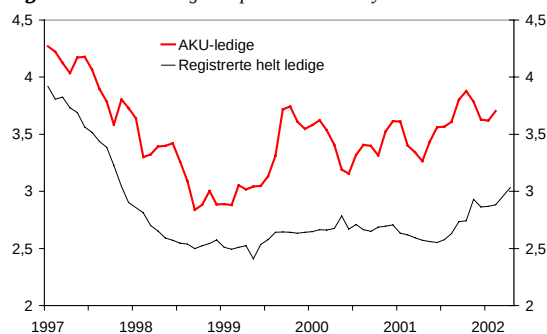
Ifølge Oljedirektoratet var den **totale petroleumsproduksjonen** på norsk sokkel 20,2 mill standardkubikkmeter oljeekvivalenter (Sm^3 o.e.) i mars. Av dette var 13,7 mill. Sm^3 o.e. olje, 1,6 mill. Sm^3 o.e. NGL og kondensat og 4,9 mill. Sm^3 o.e. gass. Gjennomsnittlig råoljeproduksjon 1. kvartal 2002 var om lag 3,0 mill fat pr. dag.

Tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) viser at **eksportverdien** av råolje, kondensater og naturgass var 26,7 mrd. kroner i april 2002, noe som er en oppgang på 1,6 pst. fra april i fjor. Hittil i år er det eksportert råolje, kondensater og naturgass for 97,2 mrd. kroner.

I Revidert nasjonalbudsjett ble **petroleumsinvesteringene** anslått å øke med 1 pst. i 2001. Det er spesielt investeringer i felt i drift og land-virksomhet som forventes å øke i år, mens investeringer i rørtransport og leting ventes å falle.

Arbeidsmarkedet

Figur 14 Arbeidsledighet i pst. av arbeidsstyrken

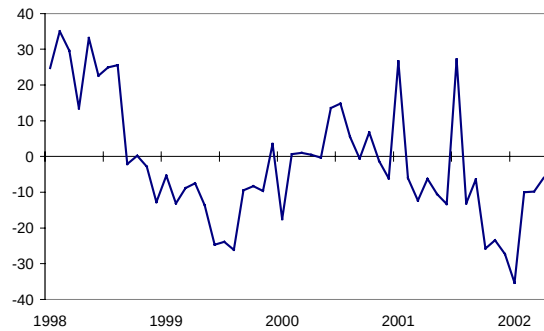
Kilde: Aetat og Statistisk sentralbyrå.

Ifølge sesongjusterte tall fra AKU har **sysselsettingen** vært stabil fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år. Sysselsettingen ligger nå 14 000 personer over 1. kvartal 2001. Sysselsettingen øker blant deltidsansatte, mens den faller blant heltidsansatte. I 1. kvartal i år var det sysselsatt 16 000 flere personer i deltidsarbeid enn i samme kvartal i fjor.

Det er fortsatt sterk sysselsettingsvekst innenfor helse- og sosial tjenesteyting, med en oppgang på hele 25 000 personer fra 1. kvartal 2001 til 1. kvartal 2002. I industrien har sysselsettingen vært stabil det siste året, etter å falt markert fra 1998 til 2001. Innen primærnæringene, varehandel og samferdsel har det derimot vært en viss nedgang i antall sysselsatte fra 1. kvartal 2001 til 1. kvartal 2002.

I likhet med sysselsettingen har også **arbeidsstyrken** vært stabil fra 4. kvartal i fjor til 1. kvartal i år. Sammenliknet med 1. kvartal i fjor har

Figur 15 Tilgang av ledige stillinger annonsert i media.
Prosentvis endring fra samme måned året

Kilde: Aetat og Statistisk sentralbyrå.

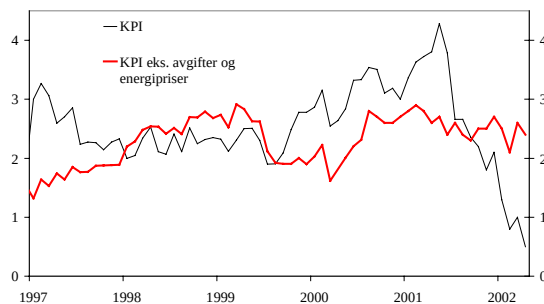
arbeidsstyrken økt med 24 000 personer. Dette er en langt sterkere vekst enn det som følger av demografiske endringer i befolkningen, og yrkesfrekvensen har dermed økt med 0,4 prosentpoeng. Veksten i yrkesdeltakelsen har vært svært sterk blant kvinner i aldersgruppen 16-19 år, noe som kan være et utslag av tilfeldige variasjoner. For aldersgruppen 20-74 år har yrkesdeltakelsen økt med 0,1 prosentpoeng det siste året.

Det har vært små endringer i **AKU-ledigheten** det siste kvartalet. I 1. kvartal i år utgjorde AKU-ledigheten 3,7 pst. av arbeidsstyrken, som er 0,1 prosentpoeng lavere enn i 4. kvartal i fjor. I forhold til 1. kvartal 2001 har AKU-ledigheten økt med 10 000 personer. Av disse er det imidlertid 7000 som rapporterer at de hovedsakelig er under utdanning.

Ved utgangen av april var det registrert 70 100 **helt ledige personer ved arbeidskontorene**, tilsvarende 3,0 pst. av arbeidsstyrken. I forhold til april i fjor er det registrert 10 900 flere personer helt ledige. Endringer i registreringsrutinene har imidlertid medført usikkerhet om ledighetstallene. Det var registrert 11 500 personer i ordinære arbeidsmarkeds tiltak i april i år, som er 1600 færre enn i april 2001.

Utviklingen i **tilgangen av ledige stillinger** kan tyde på at etterspørselen etter arbeidskraft er sterkere enn det de registrerte ledighetstallene isolert sett viser. Tilgangen av ledige stillinger, som falt kraftig mot slutten av fjoråret, har tatt seg noe opp de siste månedene. Tilgangen av ledige stillinger er imidlertid fortsatt lavere enn på samme tid i fjor, og i løpet av april ble det registrert 6 pst. færre ledige stillinger enn ett år tidligere.

Figur 16 Konsumpriser (KPI). Tolvmånedersvekst i prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Pris og lønn

Konsumprisindeksen (KPI) steg med 0,5 pst. fra april i fjor til april i år, etter en tolv månedersvekst på 1,0 pst. i mars. Tolvmånedersveksten i april var den laveste siden 1963. Hovedårsaken til den lave prisveksten er halvingen av merverdiavgiften på matvarer fra 1. juli i fjor. Videre har elektrisitetsprisene og bensinprisene falt med henholdsvis 10 og 5,3 pst. siden april 2001. Endelig bidro fjerningen av flypassasjeravgiften til at prisene for persontransport med fly falt med 3,7 pst. i perioden.

Tolv månedersveksten i **klesprisene** har vært negativ siden september i fjor. Sterkere kronekurs har antagelig bidratt til fallet, som fra april i fjor til april i år var 3,6 pst. Prisfallet på klær har imidlertid vært avtagende siden tidlig på vinteren, da det var nesten åtte prosent, og utviklingen i klesprisene har bidratt til å løfte tolv månedersveksten i KPI de to siste månedene.

Så langt i år har **elektrisitetsprisene** vist et normalt forløp, med fall utover våren. I fjor vår steg elektrisitetsprisene noe. I april var elektrisitetsprisene 6,9 pst. lavere enn i mars, mot en vekst på 0,6 pst. i samme periode i fjor. Prisutviklingen på elektrisitet har derfor bidratt til å trekke ned tolv månedersveksten i KPI. Elektrisitetsprisene har falt ytterligere den siste måneden, og ventes å bidra til å trekke ned KPI-veksten i mai.

Bensinprisene har steget betydelig siden februar, men lå i april 5,3 pst. lavere enn i april 2001. Bensinprisene steg kraftig fra april til mai i fjor, noe som antagelig ikke vil skje i år.

Både beregnet og betalt **husleie** har trukket opp tolv månedersveksten fra februar til april. Fallet i elektrisitetsprisene fører likevel til at prisutviklingen for varegruppen bolig, lys og brensel bidrar til å trekke KPI-veksten ned i perioden.

Matvareprisene har helt siden juli ligget betydelig under nivået 12 måneder tidligere, men differansen har sunket noe siden i fjor høst. I april

var matvareprisene 5,8 pst. lavere enn ett år tidligere, etter relativt kraftig prisvekst fra februar til mars.

Korrigert for avgiftsendringer (KPI-JA) var prisveksten 2,0 pst. fra april i fjor til i år, mot en vekst på 2,4 pst. i mars og 2,2 pst. i februar. Korrigert for utviklingen i avgifter og priser på energivarer var tolv månedersveksten i konsumprisene 2,4 pst. i april, mot 2,6 pst. i mars.

Den norske harmoniserte konsumprisindeksen falt med 0,1 pst. fra april i fjor til april i år, mot en vekst på 0,4 pst. i mars. Foreløpige tall for EØS-området antyder en tolv månedersvekst på 2,2 pst. i april, ned fra 2,3 pst. i mars og februar.

I årets **lønnsoppgjør** har partene i transportsektoren kommet til enighet om et opplegg som innebærer en årslønnsvekst på om lag 5,5 pst. Etter en drøy måned ble streiken blant organiserte i Hotell- og restaurantarbeiderforbundet avblåst den 17. mai, og den nye avtalen innebærer en lønnsvekst i overkant av 5 pst. i følge partene. I banknæringen innebærer den inngåtte avtalen i følge partene en lønnsvekst i underkant av 6 pst., mens det i forsikring ligger an til om lag 5,5 pst. Statsoppgjøret innebærer en lønnsvekst for ansatte i det statlige tariffområdet på i overkant av 5 pst. De særskilte tilleggene for lærerne er da holdt utenfor. Partene i kommunal sektor er til mekling, med meklingsfrist natt til fredag 24. mai.